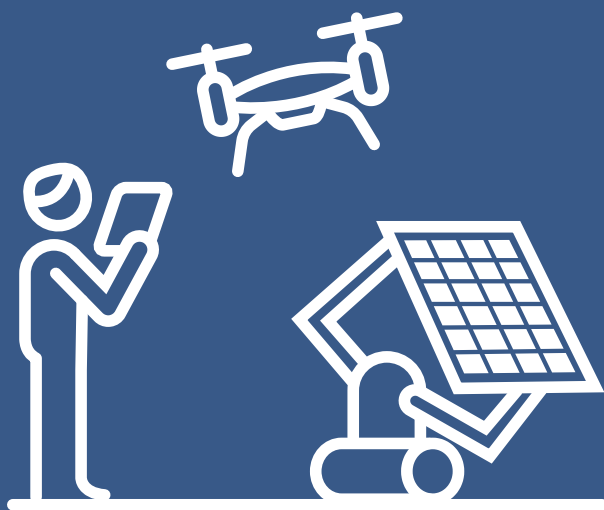

Samarbeidsprogram for **næringssektoren** 2025–2030

Sterkere sammen mot grønn omstilling
i Norden

Innhold

Forord	3
Innledning	4
Politiske prioriteringer	6
Mål 1: Den grønne og digitale omstillingen skal akselereres	11
Mål 2: Norden som ledende innenfor bærekraftige forretningsmodeller og sirkulær økonomi	13
Mål 3: Sterkere regionale og globale markedsmuligheter for nordiske virksomheter	15
Samarbeidsprogrammets evaluering	17
Om denne publikasjon	18

Denne publikasjonen finnes også som en webtilgjengelig online-versjon:
<https://pub.norden.org/politknord2024-738>

Forord

Sveriges Energi- och näringsminister Ebba Busch och Nordiska minsisterrådets generalsekreterare Karen Ellemann.

Alt arbeid i Nordisk ministerråd er rettet mot Vision 2030 om at Norden skal bli verdens mest bærekraftige og integrerte region innen 2030. Landene holder fast i visjonens ambisjoner på samme tid som en endret geopolitisk situasjon skaper nye utfordringer. Den hurtige teknologiske utvikling stiller nye krav til næringslivet og skaper samtidig viktige muligheter for innovasjon og grønn vekst.

Landenes forutsetninger for å møte kritiske utfordringer er derfor også i stadig endring, men det forblir avgjørende at nordisk næringsliv opprettholder evnen til kontinuerlig omstilling og forsterket konkurransekraft. Dette krever stadig fornyelse der et stadig sterkere og mer målrettet samarbeid med å levere nordiske løsninger vil spille en viktig rolle.

De nordiske land er foregangsland på mange områder innenfor innovasjon, teknologisk utvikling og bærekraftige løsninger. Det gir viktige forsprang, men for å akselerere den grønne og digitale omstilling må landene i enda større grad arbeide sammen for å utnytte deres styrkeposisjoner for å skape resiliente verdikjeder og innovative økosystemer på tvers av landegrenser.

Med vårt felles verdigrunnlag som legger til rette for samarbeid har Norden gode muligheter for å opprette og forsterke industrielle styrkeposisjoner og akselerere innovasjon og internasjonalisering på tvers av nordisk næringsliv. Heri ligger den nordiske merverdi. Sammen er vi sterkere.

Ebba Busch
Energi- og næringsminister, Sverige

Karen Ellemann
Generalsekreterare för Nordiska ministerrådet

Innledning

Samarbeidsprogrammet for Ministerrådet for MR-Vekst (Næring) beskriver de politiske prioriteringene og målsetningene for næringssektoren, inklusive bygg og bolig, i perioden 2025 – 2030.

Norden skal være verdens mest bærekraftige og integrerte region i 2030. Det er kjernen i visjonen for Nordisk ministerråd, Vision 2030, som de nordiske statsministrene vedtok i august 2019. For å realisere visjonen vil nytt samarbeidsprogram for næringssektoren for 2025 – 2030 ta utgangspunkt i de tre strategiske prioriteringene for Vision 2030; et grønt Norden, et konkurransedyktig Norden og et sosialt bærekraftig Norden.

De nordiske land har forpliktet seg til ambisiøse klimamål. Oppnåelsen av klimamålene vil medføre en av de største omstillingene i vår tid. Akselerasjon av den grønne omstilling og utvikling av grønne løsninger blir avgjørende for at de nordiske land kan oppnå deres klimaambisjoner. Næringslivets grønne omstilling krever at nordiske virksomheter har kapasitet og evne til å fornye seg, og konkurrere på et globalt marked preget av en uforutsigbar økonomisk og geopolitisk situasjon. Samtidig skjer det store endringer ift. demografi og samfunn. Heri ligger hovedutfordringene som danner grunnlaget for utarbeidelsen av mål og delmål for næringssektorens samarbeidsprogram for 2025 – 2030.

Nordisk råd, sivilsamfunnet og øvrige relevante aktører har vært involvert i utviklingen av samarbeidsprogrammet.

For å etablere bred enighet og relevans for samarbeidsprogrammet, har Nordisk Råd og sivilsamfunnsnettverket Nordic Civ fått muligheten til å komme med tilbakemeldinger til den kommende visionsperiode 2025-2030. Det har også vært lagt til rette for en offentlig høring på Norden.org, for å sikre at perspektiver som ikke er dekket via øvrige nevnte aktører kan bli inkludert.

Samarbeidsprogrammet er det styrende dokumentet for samarbeidet under Ministerrådet for næring. Samarbeidsprogrammet ble godkjent av Nordisk ministerråd for bærekraftig vekst (MR-Vekst) 4. oktober 2024 og gjelder frem til 31. desember 2030.

Samarbeidsprogrammet er basert på Nordisk ministerråds oppdrag om å bidra til å realisere visjonen om å gjøre Norden til verdens mest bærekraftige og integrerte region innen 2030.

Næringssektorens samarbeidsprogram har viktige tversektorielle berøringspunkter med andre sektorer, især angående den grønne omstilling og digitalisering. Tversektorielt samarbeide er derfor viktig for å adressere tversektorielle problemstillinger, utnytte synergier og øke slagkraft i implementeringen av programmets mål.

Vår visjon 2030

Et **konkurransedyktig** Norden

Sammen vil vi fremme grønn vekst i Norden basert på kunnskap, innovasjon, mobilitet og digital integrering.

Et **grønt** Norden

Sammen vil vi fremme en grønn omstilling av samfunnene våre og arbeide for karbonnøytralitet og en bærekraftig sirkulær og biobasert økonomi.

Norden skal bli verdens mest bærekraftige og integrerte region

Et **sosialt bærekraftig** Norden

Sammen vil vi fremme en inkluderende, likestilt og sammenhengende region med felles verdier og styrket kulturutveksling og velferd.

All virksomhet i Nordisk ministerråd skal bidra til å oppfylle vår visjon om at Norden skal være verdens mest bærekraftige og integrerte region i 2030. Samarbeidsprogrammet beskriver hvordan sektoren vil arbeide med de tre strategiske prioriteringsområdene.

Politiske prioriteringer

Næringssektorens utfordringer og muligheter

De store næringspolitiske utfordringer frem mot 2030 er dypt forbundet med en rekke globale og samfunnsmessige utfordringer.

Klimamål og miljøhensyn

For å oppnå landenes klimamål må den grønne omstilling sikres og akselereres. Meningsfull innsats mot klimaendringer krever nye tilnærminger til innovasjon som kan fasilitere den hurtige teknologiske utviklingen som er drivkraft for grønn og digital omstilling og vekst i Norden. Nordiske løsninger og viten kan bidra til å minske Nordens utslipp, og hjelpe andre land i å adressere klimautfordringene. Den omfattende omstilling stiller mange nye krav til næringslivet. Norden kan, gjennom et styrket samarbeid på innovative, grønne og bærekraftige løsninger, samt økt integrasjon på tvers av regionen, sikre nordiske virksomheters konkurransevne for at skape vekst og lønnsomme jobber som kan vedlikeholde livsvilkårene i regionen. En del av samarbeidet blir å adressere felles sårbarheter og samtidig styrke Nordens posisjon som en grønn foregangsregion.

Global konkurranse og hurtig teknologisk utvikling

Nordiske virksomheter er i stigende grad utsatt for global konkurranse. Dette gjelder ikke minst grønne løsninger som etterspørres på globalt nivå, men også den digitale utvikling som leder til produkter og tjenester som i langt mindre grad er avhengige av landegrenser og transport. Digitalisering er et av de helt sentrale emner ift. teknologisk utvikling og det gjelder på tvers av alle sektorer. Digital teknologi har allerede hatt transformativ effekt på økonomi og næringsliv i Norden, både i den private og offentlige sfære. Den hurtige utvikling av kunstig intelligens (AI) og automatisering er eksempler på dette. Denne utvikling vil kreve stor omstillingsevne fra næringslivet, som må arbeide målrettet med bruk og utvikling av digitale løsninger.

Geopolitiske utfordringer

Geopolitiske utfordringer er blitt helt sentrale ift. næringspolitikk og har markante politiske og økonomiske konsekvenser. Konsekvensene viser sig bl.a. i økt inflasjon og økonomisk nedgang. Den usikre geopolitiske situasjon gjør globale forsyningskjeder sårbare og svekker tilgjengelighet av kritiske råvarer. Det øker regionalisering og retter naturlig oppmerksomheten mot Nordens tilgjengelighet til kritiske ressurser, forsyningskjeder og kompetanse til å danne og opprettholde nye og grønne verdikjeder som skaper nye næringslivsmuligheter og muliggjør vekst. Den nye geopolitiske virkelighet byr på særlige utfordringer for de nordiske landene, som er avhengige av åpen internasjonal handel og investeringer. Den åpenheten er forandret i lys av geopolitiske spenninger, stigende handelshindringer og nasjonale statsstøttetiltak som skaper ujevne konkurransevilkår. Sammen kan de nordiske lande unytte felles styrkeposisjoner og adressere sårbarheter for nordiske industrier.

Demografi og samfunnsendringer

Norden står framfor transformative demografiske og samfunnsmessige endringer som setter nordiske velferds- og helsesystemer under stadig større press. I 2040 er 5,6 millioner av Nordens innbyggere over 70 år.^[1] Den stadig økende andel av eldre i befolkningen, samt økende mengde kroniske sykdommer og livsstilssykdommer er en av de største utfordringene for velferdssamfunnene. Samfunnsmessige endringer vil påvirke både næringsliv og forretningsmiljøene. Utfordringene understreker samtidig det store potensiale som finnes i Norden for innovasjon og vekst innenfor «life science», helse og velferd. Nordiske helse- og velferdssystemer er blant verdens sterkeste, og regionen er en foregangsregion når det gjelder bruk av innovative, digitale og åpne helseløsninger.^[2] Samarbeid mellom private og offentlige deler av næringslivet, bruk og deling av data og interoperabilitet av systemer og standarder er sentrale forutsetninger for å realisere enestående muligheter for innovasjon og vekst innenfor helse og velferd i Norden.

---

1. Helsengren, M.B. et al. (2022). Business Case for sharing of Nordic health data. EY, Vista Analyse AS og Rosaldo OY on behalf of Nordic innovation.
2. op.cit. p. 14.

Nordisk merverdi i samarbeidsprogrammets prioriteringer

Nordisk merverdi er et sentralt kriterium for å evaluere relevans og effektivitet av nordisk samarbeid.

Nordisk merverdi er verdien som følger av de innsatser som kommer i tillegg til den verdi som ellers ville bli skapt på nasjonalt nivå. Nordisk merverdi kan bl.a. bestå av tiltak som skaper forbindelser, minsker hinder og fragmentering, samler ressurser og kompetanse, realiserer ubrukt potensial og skaper synergier.^[3]

Næringspolitisk samarbeide i Norden bør skape klare merverdier for de nordiske landene og utfylle deres arbeid nasjonalt og på EU-nivå. For å øke merverdi av nordisk samarbeide må Norden satse på økt forståelse av, og samarbeid om hvordan landenes styrkeposisjoner bedre kan komplementere hverandre i verdikjeder og økosystemer på tvers av landegrenser og sektorer. Norden har felles verdigrunnlag og komplementære industrielle fortrinn som gir gode forutsetninger for å etablere sterke klynger og bærekraftige og trygge verdikjeder som understøtter nordisk merverdi. Nordisk samarbeide kan muliggjøre raskere omstilling, hvor felles utfordringer møtes med felles innsatser.

”

For å øke merverdi av nordisk samarbeide må Norden satse på økt forståelse av, og samarbeid om hvordan landenes styrkeposisjoner bedre kan komplementere hverandre i verdikjeder og økosystemer på tvers av landegrenser og sektorer.

---

3. European Commission (2011). *The added value of the EU budget*. Commission Staff Working Paper. SEC (2011) 867 final. 2-4.

Tversektorielt samarbeide

Næringssektorens samarbeidsprogram og dets mål har berøringsflater med flere politikkområder som ligger delvis utenfor sektorens ansvarsområde. Dette krystalliseres bl.a. i noen av de utfordringer som det nordiske næringsliv står ovenfor, men er også viktig iht. næringslivets vekstpotensialer. Herunder nevnes bl.a. adgang til kompetanse, anvendelse av ny teknologi og digitalisering, anvendelse og bruk av data, og helse- og velferdsløsninger. MR-Vækst/N vil målrettet oppsøke samarbeidsmuligheter med andre ministerråd hvor samarbeid på tvers kan bidra til Vision 2030 og samarbeidsprogrammets ambisjoner.

Mål og delmål

Ministerrådet for næring har vedtatt mål og delmål for arbeidet i perioden 2025–2030. De politiske prioriteringene setter rammen for aktiviteter på politikkområdet i det nordiske samarbeidet. Dette betyr at målene er grunnlaget for initiativer som iverksettes av sektoren.

Mål 1: Den grønne og digitale omstillingen skal akselereres

Delmål 1.1: Økt samarbeid om å styrke utvikling, produksjon, skalering og eksport av grønne løsninger

Samarbeid for å akselerere den grønne og digitale omstillingen kan innebære innsatser som har til formål å skape ny viten og gi input til de enkelte lands utvikling, forberedelse og evaluering av næringspolitiske tiltak, videreutvikling av nordiske styrkeposisjoner. Enn videre; formidling av gode eksempler og erfaringer, pilotprosjekter og analyser som kan bidra til bedre vilkår og økt konkurransedyktighet for nordisk næringsliv. Anvendelse av digitale løsninger, samarbeid om cybersikkerhet og andre digitaliserings relaterte problemstillinger kan adresseres i regi av MR-N og i samarbeide med andre ministerråd (for eksempel MR-Digital) hvor relevant.

Delmål 1.2: Mere fokus på å skape tilgang til finansiering for innovative og grønne løsninger

Adgang til finansiering er et sentralt emne for nordisk næringsliv og ikke minst ift. utvikling av innovative og grønne løsninger. Her kan det være fokus på spesifikke vekstfaser, fra startup virksomheter til scale-ups, og enkelte sektorer. Nordisk samarbeide om tilgang til finansiering skal være baserte på identifiserte markedsfeil og vel definerte områder, hvor nordiske tiltak kan komplementere eksisterende nasjonale og internasjonale tiltak/virkemidler. Her kan der være fokus på å identifisere hinder for vekst og de enkelte sektorer, hvor nordisk samarbeid kan bidra til positiv utvikling. Det kan også være tale om mer målrettet nordisk samarbeid om utviklings- og innovasjonsfinansiering, f.eks. programmer/virkemidler i EU/EØS-regi.

Mål 2: Norden som ledende innenfor bærekraftige forretningsmodeller og sirkulær økonomi

Delmål 2.1: Økt omstillingsevne for bruk av nye teknologier og digitale løsninger på tvers av sektorer og økosystemer

Samarbeid for å gjøre Norden ledende innenfor bærekraftige forretningsmodeller og sirkulær økonomi kan innebære tiltak for å forbedre virksomhetenes muligheter for å anvende ny teknologi og verktøy som understøtter bærekraftige forretningsmodeller.

Tiltak for sterkere nordiske nettverk for å fremme innovasjon og utvikling av innovative løsninger på prioriterte områder og styrkeposisjoner vil være en sentral del av samarbeidet. Potensialer for styrket nordisk samarbeide om anvendelse av forskjellige typer data og datadeling blir utforsket.

**Delmål 2.2:
Målrettet
samarbeid om å
utvikle motstands-
dyktighet;
(resiliente) verdi-
og forsyningskjeder
innenfor det grønne
næringsliv**

På de områder hvor næringspolitikk kan spille en rolle skal det nordiske næringslivets motstandsdyktighet styrkes med mer målrettet samarbeid om ressurser og kritiske råmaterialer. Her kan fokuset bl.a. være på sirkulære tiltak, ressurseffektivitet og utvikling av ny teknologi, herunder utvikling av produksjonsmetoder og gjenbruk av strategiske råvarer. Det nordiske næringspolitiske samarbeid om forsyningsikkerhet og kritiske råvarer skal som utgangspunkt komplementere nasjonale tiltak og samarbeid på EU-nivå.

**Delmål 2.3:
Målrettet
samarbeid om
bærekrafts-
rapportering og
data**

Innsatser for å oppnå målet kan også rettes mot utvikling av felles verktøy og veiledning til å møte krav om bærekraftsrapportering, samt automatisering og datadeling som understøtter virksomhetenes verdiskapning og økt konkurransevne. Her kan det også være tale om tiltak som understøtter virksomhetenes forutsetninger til å kunne leve opp til nye grønne EU-krav og gjør det til en konkurransefordel å være en bærekraftig virksomhet.

Mål 3: Sterkere regionale og globale markedsmuligheter for nordiske virksomheter

Delmål 3.1: Målrettet nordisk dialog som styrker Nordens posisjon og stemme i verden, som grønn foregangsregion

Samarbeid for å styrke regionale og globale markedsmuligheter for nordiske virksomheter betyr at de nordiske lande sammen, hvor det vurderes relevant, skal sikre ensartede regelverk og standarder for å arbeide for avvikling av grensehindringer og skape gode vilkår for virksomheter som ønsker å operere på tvers av grenser i Norden. Samarbeidet skal supplere landenes allerede eksisterende samarbeid, bl.a. med fokus på regelforenklning. Nordiske posisjoner som vedrører utforming av regelverk på EU-nivå og i internasjonalt fora kan også fremmes ved behov.

Delmål 3.2: Styrket samarbeid mellom nordiske klynger og innovasjons-økosystemer

Norden har lenge vektlagt bærekraft. Det kan gi nordisk næringsliv et viktig forsprang når det gjelder produksjon og eksport av innovative grønne løsninger. Virksomheter som er tidlig ute med utvikling av produkter og tjenester med lave utslipp vil kunne utnytte markedsmulighetene i en global lavutslippøkonomi. Den grønne omstilling er blitt en konkurranseparameter på samme måte som den grønne agenda er blitt en økonomisk agenda.^[4]

Delmål 3.3: Målrettet samarbeid om internasjonalisering av nordiske virksomheter og innovative løsninger som har globalt potensiale

Skal vi vedlikeholde og akselerere den regionale førerposisjon må Norden satse mer målrettet på økt forståelse av, og samarbeid om, hvordan landenes forskjellige styrkeposisjoner bedre kan komplementere hverandre i verdikjeder og økosystemer. Dette kan gi hurtigere skalering og økt eksport av nordiske løsninger innenfor grønn omstilling.

---

4. Erhvervsministeriet (2023). *Redegørelse om vækst og konkurrenceevne*. s. 35.
von der Layen, U. (2023). State of the Union Address. European Commission.

Samarbeidsprogrammets evaluering

Samarbeidsprogrammet gjelder i perioden 2025–2030, men perioden er inndelt i treårige arbeidsplaner i periodene 2025–2027 og 2028–2030.

Det vil gjennomføres en evaluering i midten av perioden. Basert på denne kan Ministerrådet for Næring velge å gjøre justeringer i samarbeidsprogrammet og få innspill til hvordan arbeidsplanen for den siste perioden bør utformes.

I tillegg vil det gjennomføres en løpende evaluering etter vurdering fra generalsekretæren og Ministerrådet for Næring.

Om denne publikasjon

Nordisk ministerråds samarbeidsprogram for næringssektoren 2025–2030

PolitikNord 2024:738

ISBN 978-92-893-7949-6 (PDF)

ISBN 978-92-893-7950-2 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/politiknord2024-738>

© Nordisk ministerråd 2024

Ikon på forside: Knud Andersen

Foto: Magnus Liam Karlsson/Image Bank Sweden, Simon Paulin/Image Bank Sweden,

Per Pixel Petersson/Image Bank Sweden

Publisert: Oktober 2024

Nordisk ministerråd

Nordens Hus, Ved Stranden 18, DK-1061 København, www.norden.org

Les flere nordiske publikasjoner: www.norden.org/no/publikasjoner